

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан
доц. А. В. Стасишин
«30» серпня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ»

галузь знань: 05 “Соціальні та поведінкові науки”
спеціальність: 051 “Економіка”
спеціалізація “Інформаційні технології в бізнесі”

галузь знань: 07 “Управління та адміністрування”
спеціальність: 071 “Облік і оподаткування”
спеціалізація “Бухгалтерський облік, аналіз та аудит”

спеціальність: 072 “Фінанси, банківська справа та страхування”
спеціалізація: “Фінанси, митна та податкова справа”

галузь знань: 28 “Публічне управління та адміністрування”
спеціальність: 281 “Публічне управління та адміністрування”

освітній ступінь: бакалавр

денна форма навчання

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Робоча програма навчальної дисципліни “Політична економія” для студентів

за галуззю знань **05 “Соціальні та поведінкові науки”**

спеціальності 051 „Економіка”

спеціалізації “Інформаційні технології в бізнесі”

за галуззю знань **07 “Управління та адміністрування”**

спеціальності 072 “Фінанси, банківська справа та страхування”,

спеціалізації: “Фінанси, митна та податкова справа”

спеціальності 071 “Облік і оподаткування”,

спеціалізація “Бухгалтерський облік, аналіз та аудит”

за галуззю знань: **28 “Публічне управління та адміністрування”**

спеціальності: 281 “Публічне управління та адміністрування

освітнього ступеня “бакалавр”. денної форми навчання

“30” серпня 2021 р. – 30 с.

Розробники: Стасишин А.В. – декан факультету управління фінансами та бізнесу, кандидат економічних наук, доцент

Зеленко В.А. – доцент кафедри економіки та публічного управління факультету управління фінансами та бізнесу, кандидат економічних наук, доцент

Табачук А.Я. – доцент кафедри економіки та публічного управління факультету управління фінансами та бізнесу, кандидат економічних наук

Розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри економічної теорії

Протокол №1 від 30 серпня 2021 р.

Завідувач кафедри Капленко Г. В.

Розглянуто та ухвалено Вченою радою факультету управління фінансами та бізнесу

Протокол №1 від 30 серпня 2021 р.

© Стасишин А.В., Зеленко В.А., Табачук А.Я., 2021 р.

© ЛНУ імені Івана Франка, 2021 р

Зміст

	Стор.
1. Пояснювальна записка.	4
2. Опис предмета навчальної дисципліни «Основи економічної науки»	5
3. Тематичний план навчальної дисципліни	6
4. Зміст навчальної дисципліни	7
5. Рекомендована література	10
6. Графік розподілу навчального часу за темами навчальної дисципліни і видами навчальної роботи за ОПП	13
7. Календарно-тематичний план аудиторних занять	13
7.1. Календарно-тематичний план лекційних занять	13
7.2. Календарно-тематичний план семінарських занять та залікових модулів	17
8. Перелік питань, що виносяться на підсумковий контроль	18
9. Методи оцінювання знань студентів	20
10. Таблиця оцінювання знань студентів	21
10 Методичне забезпечення навчальної дисципліни	22
11 Методики активізації процесу навчання	23
12 Ресурси мережі Інтернет	23
13. Зміни і доповнення до робочої програми	24

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна «Основи економічної науки» належить до нормативних дисциплін циклу природничо-наукової та загальноекономічної підготовки, вивчення якої передбачено за освітньо-професійною програмою підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня – бакалавр.

Вивчення дисципліни передбачає знання базових економічних понять, термінів або категорій, з'ясування взаємозв'язків між економічними явищами і процесами, розуміння сутності основних економічних законів, які діють у суспільстві. Важливим є те, що дисципліна дає можливість розкрити та порівняти механізми функціонування різних типів економічних систем, дослідити проблему раціонального використання обмежених економічних ресурсів та вирішити проблему максимального задоволення безмежних потреб суспільства.

Предмет навчальної дисципліни

Предметом дисципліни «Основи економічної науки» є господарська діяльність людей та економічні відносини між ними.

Мета навчальної дисципліни

Дослідити закони, які керують виробництвом, розподілом, обміном, і споживанням життєвих благ, та розробити методологічні основи механізму їх використання суспільством з метою підвищення ефективності виробництва і зростання добробуту людей.

Основні завдання

- поглиблене вивчення студентами основних економічних законів та механізмів їх застосування в господарській діяльності; розуміння законів сучасної ринкової економіки;
- набуття студентами навичок здійснювати правильний вибір в ході прийняття економічних рішень, розвинути в них економічне мислення;
- опанування студентами вміння приймати виважені рішення в інтересах зростання власного і суспільного достатку;
- розвиток вміння пристосовуватися до складних і мінливих економічних умов;
- формування навичок адекватно діяти в умовах ринкових відносин.

Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі

Нормативна навчальна дисципліна «Основи економічної науки» є базовою дисципліною навчального плану підготовки бакалаврів. Вона формує початкову теоретичну базу знань для вивчення таких дисциплін як мікроекономіка, макроекономіка, міжнародна економіка.

Вимоги до знань і умінь

Вивчення навчальної дисципліни «Основи економічної науки» передбачає досягнення такого кваліфікаційного рівня підготовки випускника, за якого він повинен:

а) знати

- суть економічних категорій;
- зміст основних економічних законів та принципів;
- методи дослідження економічних процесів та явищ;
- домінуючі теорії, напрямки та школи в економічній науці

б) уміти

- науково обґрунтувати загальні основи економічного життя суспільства;
- розкрити закономірності розвитку суспільного виробництва;

- з'ясувати механізм дії економічних законів і механізм використання їх людьми у процесі господарської діяльності;
- визначити істотні риси основних соціально-економічних систем;
- розуміти проблему необхідності ефективного використання суспільством обмежених економічних ресурсів і шляхів досягнення максимальних кінцевих результатів щодо задоволення людських потреб, які невинно зростають.
- з'ясувати роль політичної економії у розробці шляхів формування соціально-орієнтованої економічної системи суспільства.

Опанування навчальною дисципліною «Основи економічної науки» повинно забезпечувати необхідний рівень сформованості вмінь:

Назва рівня сформованості вміня	Зміст критерію рівня сформованості вміня
Репродуктивний	Вміння відтворювати знання, передбачені даною програмою
Алгоритмічний	Вміння використовувати знання в практичній діяльності при розв'язуванні типових ситуацій
Творчий	Здійснювати евристичний пошук і використовувати знання для розв'язання нестандартних завдань та проблемних ситуацій

Навчальна програма складена на 4 кред.
 Форми контролю: заліковий модуль, екзамен

2. Опис предмета навчальної дисципліни «Основи економічної науки»

Характеристика навчальної дисципліни						
Шифр та назва галузі знань 05 “Соціальні та поведінкові науки” 07 “Управління та адміністрування” 28 “Публічне управління та адміністрування” Освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр»			«Основи економічної науки» – нормативна дисципліна циклу природничо-наукової та загальноекономічної підготовки Курс: 1, Семестр: 1			
Шифр та спеціальність	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин за ОПП	Кількість аудиторних годин	Лекції	Семінарські/практичні	Самостійна робота
051 „Економіка” 072 “Фінанси, банківська справа та страхування” 071 “Облік і оподаткування” 281 “Публічне управління та адміністрування”	4	120	64	32	32	56
	Кількість тижневих годин		Кількість залікових модулів			Вид контролю
	4		1			ПМК, екзамен
Методи навчання	лекції, семінарські заняття, самостійна робота, ІНДЗ (творчі завдання), робота в бібліотеці, Інтернеті, розв’язування задач, складання схем, таблиць, побудова графіків тощо					

3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Економіка як наука.

Тема 2. Потреби і ресурси. Ефективність використання ресурсів.

Тема 3. Форми організації виробництва. Товарна економіка.

Тема 4. Економічна система.

Тема 5. Ринкова економіка.

Тема 6. Ринкова інфраструктура.

Тема 7. Ринковий механізм.

Тема 8. Економічна роль держави.

Тема 9. Економічні цикли. Зайнятість і безробіття.

Тема 10. Фірма як суб'єкт ринкової економіки.

Тема 11. Економіка домогосподарства.

Тема 12. Національна економіка у світовому господарстві.

4. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Економіка як наука

Багатоваріантність визначень поняття “економічна теорія”. Економічна теорія та політична економія. Економічна теорія як наука про людину. Взаємозв'язок економічної теорії з іншими науками.

Методологія економічної науки. Метод спостереження. Експеримент в економічній науці. Метод абстракції. Моделювання як метод економічної теорії. Методи аналізу та синтезу. Індуктивний та дедуктивний аналіз. Помилки (“пастки”) в економічному дослідженні. Економічне сприйняття.

Економічна теорія та економічна політика. Позитивна та нормативна функції економічної науки. Цілі економічної політики. Макро- та мікроекономічний рівні дослідження.

Етапи, напрямки та школи економічної теорії. Економічна думка античності та Середньовіччя. Меркантилізм. Школа трудової теорії вартості. Фізіократія. Класична школа економічної теорії. Критичний напрям в економічній науці. Марксизм. Неокласичний напрям в економічній теорії. Неолібералізм. Кейнсіанство. Неоконсерватизм. Неолібералізм. Інституційний напрям в економічній науці. Нобелівська премія в галузі економіки.

Особливості становлення та розвитку української економічної науки. Проблеми ідентифікації української економічної думки. Економічна наука в Україні у XVIII-XIX ст. (М.Балудянський, І.Вернадський, М.Зібер, С.Подолінський). Економічні ідеї М.Туган-Барановського. Економіко-математичні дослідження Є.Слуцького.

Тема 2. Потреби і ресурси. Ефективність використання ресурсів

Суть та принципи класифікації потреб в економічній науці. Ієрархія потреб за А.Маслоу. Потреби та економічні інтереси.

Економічні ресурси та їх класифікація. Земля, праця, капітал і підприємницький хист. Основний та оборотний капітал. Компоненти підприємницького хисту. Альтернативні підходи до класифікації економічних ресурсів. Засоби і предмети праці. Інформація, технологія та організація виробництва, енергія та інфраструктура як економічні ресурси.

Ефективність економіки. Повна зайнятість і повний обсяг виробництва. Розподільна та виробнича ефективність. Модель кривої виробничих можливостей (кривої трансформації). Альтернативна вартість. Закон зростання альтернативної вартості.

Закон спадної віддачі (доходності) та форми його прояву. Неуніверсальність закону спадної віддачі. Постійна та зростаюча віддача.

Тема 3. Форми організації виробництва. Товарна економіка

Натуральне господарство та його форма: первісне родинне, античних часів, феодальне. Суть та причини виникнення товарного господарства. Форми товарного господарства: просте, підприємницьке та державне.

Товар та його властивості. Економічні школи про механізми формування ціни товару. Ціна та її функції. Абсолютні та відносні ціни. Ринкові та адміністративні ціни.

Суть та еволюція грошей. Гроші і бартер. Загальний еквівалент. Металеві гроші. Закон Грешама. Сучасні гроші. Функції грошей. Грошова система та її складові. Еволюція та типи грошових систем.

Тема 4. Економічна система

Суспільний лад та його компоненти. Цінності та форми їх прояву. Політичне правління та його види. Національна економіка та економічна система. Вплив цінностей та форм політичного правління на формування економічних систем.

Власність в сучасній економіці. Чинники, що визначають специфіку форм власності. “Пучок” прав власності. Приватна та державна власність. Суб’єкти та об’єкти прав власності.

Національні моделі змішаних економічних систем. Американська модель організації економіки. Японська модель та її ознаки. Модель “шведського соціалізму”. Командно-адміністративна економічна система. Умови реалізації, переваги та вади командних економік.

Перехідні економічні системи. Напрями трансформації перехідних економічних систем. “Шокова терапія” та градуалізм (еволюційний шлях). “Третій (проміжний)” шлях у реформуванні планових економік.

Тема 5. Ринкова економіка

Основні принципи організації ринкової економіки. Приватна власність. Свобода підприємництва та вибору. Особистий інтерес та конкуренція. Схема кругообігу в ринковій економіці.

Суть ринку. Національний ринок та його сегменти. Ринок товарів і послуг: суть та види. Ринок праці та ринок природних ресурсів. Фінансові ринки. Ринок грошей та ринок капіталу. Кредитний ринок. Ринок цінних паперів. Ринок науково-технічних розробок. Валютний ринок. Страховий ринок. Тіньовий ринок.

Суть та підходи до класифікації ринкових структур. Досконала конкуренція та її ознаки. Ефективність за умов досконалої конкуренції. Досконала конкуренція як ідеальний тип ринкової структури.

Чиста монополія та її ознаки. Причини виникнення та види монополій. Закрита, відкрита та природна монополія. Виробнича та розподільна ефективність за умов чистої монополії.

Монополістична конкуренція та її ознаки. Нецінова конкуренція. Виробнича та розподільна ефективність за умов монополістичної конкуренції.

Олігополія та її ознаки. Контроль за ціною в умовах олігополії. Виробнича та розподільна ефективність за умов олігополії. Показники рівня ринкової влади. Коефіцієнт концентрації. Індекс Герфіндаля.

Тема 6. Ринкова інфраструктура

Суть та функції ринкової інфраструктури. Товарна біржа. Функції товарної біржі. Біржові контракти. Опціони. Ф’ючерси. Фондова біржа. Функції фондової біржі. Фондові індекси. Біржа праці.

Фінансові посередники. Банки і банківська система. Небанківські фінансові інститути. Страхові компанії. Трести (довірчі товариства). Кредитні спілки. Інститути спільного інвестування. Функції фінансових посередників.

Тема 7. Ринковий механізм

Попит та величина попиту. Закон попиту. Крива попиту. Ефекти доходу та заміщення. Нецінові чинники попиту. Індивідуальний та ринковий попит. Ефекти Веблена, Гіффена, слідування більшості та снобізму.

Пропозиція та величина пропозиції. Закон пропозиції. Крива пропозиції. Нецінові чинники пропозиції. Індивідуальна та ринкова пропозиція. Неуніверсальність закону пропозиції.

Суть ринкової рівноваги. Дефіцит і профіцит на ринку. Механізм відновлення ринкової рівноваги. Існування ринкової рівноваги. Зміна параметрів ринкової рівноваги під впливом змін попиту та пропозиції.

Недоліки ринкового механізму. Монополізація економіки. Вигоди та витрати “переливу”. “Байдужість” ринку до виробництва громадських благ. Обмежена мобільність ресурсів. Соціальна нерівність. Циклічність розвитку ринкової економіки.

Тема 8. Економічна роль держави

Економічні функції держави. Антимонопольна політика та її інструменти. Злиття компаній та його форми. Картелі та трести. Корегування вигід та витрат “переливу”. Виробництво громадських благ. Перерозподіл доходів. Стабілізаційна політика. Схема кругообігу за участю держави. Державне регулювання цін. Особливості встановлення мінімальної ціни (зарплати) на ринку праці/

Структура державних фінансів. Державні видатки. Державні закупівлі та трансферні платежі. Соціальне страхування. Податки та їх види. Способи нарахування податкових платежів. Пропорційні, прогресивні та регресивні податки. Державний бюджет. Дефіцит державного бюджету. Способи фінансування дефіцитного державного бюджету.

Тема 9. Економічні цикли. Зайнятість та безробіття

Суспільне відтворення, його суть та види. Суть та характерні риси ділового циклу. Причини циклічних коливань. Фази ділового циклу.

Суть та чинники економічного зростання. Непропорційність економічного зростання. Вибір між сьогоденними та майбутніми благами і економічне зростання.

Зайнятість та ринок праці. Робоча сила. Причини безробіття. Види безробіття. Визначення рівня безробіття. Природний рівень безробіття.

Тема 10. Фірма як суб'єкт ринкової економіки

Суть та види підприємств. Малі та великі підприємства. Переваги та вади малих підприємств. Переваги та вади великих підприємств. Підприємство та фірма. Види фірм. Підприємство та підприємництво.

Організаційно-правові форми підприємств. Власна справа, її переваги та вади. Партнерство (товариство) та його ознаки. Особливості організації та функціонування корпорацій (акціонерних компаній). Правові форми підприємств в Україні.

Виторг, витрати та прибуток підприємства. Постійні та змінні витрати. Амортизація. Методи нарахування амортизації. Явні та неявні витрати. Економічний та бухгалтерський прибуток.

Тема 11. Економіка домогосподарства

Суть домогосподарства. Функції домогосподарств у традиційній і ринковій економіках. Доходи домогосподарств. Грошові і натуральні доходи. Особисті доходи. Використовувані доходи.

Заробітна плата як основна форма доходу домогосподарств. Види заробітної плати. Номінальна і реальна заробітна плата. Мінімальна зарплата. Вартість робочої сили.

Бюджет домогосподарства Основні напрями видатків домогосподарств. Споживання домогосподарств. Заощадження та майно домогосподарств. Мотиви заощаджень.

Диференціація доходів домогосподарств. Родинний розподіл доходів. Бідність і багатство. Показники диференціації доходів населення. Крива Лоренца. Коефіцієнт Джині. Політика соціального захисту населення.

Тема 12. Національна економіка у світовому господарстві

Національна економіка у міжнародному поділі праці. Основні форми міжнародних економічних відносин. Зовнішня торгівля та її показники. Міграція праці. Міграція капіталу. Прямі та портфельні інвестиції. Валютні відносини. Схема кругообігу для змішаної відкритої економіки.

Міжнародні економічні організації та інститути. Світова організація торгівлі. Економічні підрозділи ООН. Міжнародний валютний фонд. Світовий банк. Міжнародна асоціація розвитку. Міжнародна фінансова корпорація. Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій. Європейські економічні інститути. Економічна інтеграція.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка: підручник: у 2 кн. / [С.М.Панчишин, П.І.Островерх, І.В.Грабинська та ін.]; за ред. С.М.Панчишина, П.І.Островерха. – 3-тє вид., виправл. та доп. – Л.: Апріорі, 2017. – Кн. Вступ до аналітичної економіки. Макроекономіка. – 567 с.
2. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Навч. посіб.: у 2 кн. – Кн.1.: Вступ до аналітичної економіки. Макроекономіка / [С.М.Панчишин, П.І.Островерх, В.Б.Буняк та ін.]; за ред. С.Панчишина і П.Островерха. – 4-е вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2006.
3. Вступ до економічної теорії: Підручник. – Вид. третє, доповнене / [З.Ватаманюк, С.Панчишин, С.Кудин та ін.]; за ред. З.Ватаманюка. – Львів: “Новий Світ – 2000”, 2006.
4. Економічна теорія: вступ, макроекономіка, мікроекономіка / [З.Г.Ватаманюк, О.З.Ватаманюк, Н.І.Гнатюк та ін.]; за ред.. З.Г.Ватаманюка, О.З.Ватаманюка. – Львів: Інтелект-Захід, 2008.
5. Економічна теорія: макро- і мікроекономіка / [З.Ватаманюк, С.Панчишин, В.Буняк та ін.]; за ред. З.Ватаманюка і С.Панчишина. – К: Альтернативи, 2001.

Додаткова література

1. Бабинець М. Термінологічний словник для студентів економічних спеціальностей / М. Бабинець . – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 216 с.
2. Базилюк А. Економічна теорія: Практикум / А.Базилюк, Ж.Дерій, В. Концева та ін.– К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 312с.
3. Економічна теорія : навч. посібник / за заг. ред. проф. В. І. Сідорова, проф. Є. М. Воробйова. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна. – 2019. – 464 с.
4. Економічна теорія: методичні рекомендації до практичних робіт для студентів усіх спеціальностей першого (бакалаврського) рівня / уклад. І. В. Пивавар, І. Ф. Лісна, Н. І. Шифріна. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 42 с.
5. Економічна теорія: підручник / за заг. ред. В.П. Якобчук. – К.: Видавництво Ліра-К, 2020. – 450 с.

6. Захарченко О. Основи економічної теорії / О. Захарченко, М. Барановська, Ю. Козак та ін.– К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 264 с.
7. Історія економіки та економічної думки у логічних схемах: навч. посібник / О.В.Горбачевська, М.І.Хмелярчук, А.В.Стасишин; за ред. О.В.Горбачевської. – К.: УБС НБУ, 2013. – 526 с.
8. Ковальчук В. Світова економіка: її історія та дослідники / В.Ковальчук.– К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 632 с.
9. Кокарев І. В. Основи економічної теорії : навч. посібник / І. В. Кокарев. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 100 с.
10. Макконнелл К.Р. Макроекономіка / К.Р.Макконнелл, С.Л.Брю. – Львів: Просвіта, 1997. – 672с.
11. Макконнелл К.Р. Мікроекономіка / К.Р.Макконнелл, С.Л.Брю. – Львів: Просвіта, 1999. – 650с.
12. Мацелюх Н.П. Політекономія: навчальний посібник / Н.П.Мацелюх, І.А.Максименко, М.М.Теліщук та ін. - Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. – 270 с.
13. Семененко В. Економічна теорія. Політекономія / В.Семененко, Д. Коваленко, В.Бугас та ін.– К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 428 с.
14. Соколов М. Економічна теорія / М.Соколов, М.Горлач, В.Гущенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. –532 с.
15. Тарасевич В. Історія економічних вчень / В.Тарасевич. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 352 с.
16. Уразов А. Основи економічної теорії / А.Уразов, І.Саух, О.Вікарчук. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 312 с.

Інформаційні ресурси

1. Освітній портал «Економіка. Соціологія. Менеджмент» [Електронний ресурс]. – Режим доступу з: <http://www.ecsoman.edu.ru>
2. Інститут економіки переходного періода [Електронний ресурс]. – Режим доступу з: <http://www.iet.ru>
3. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу з: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Освітній портал «Экономическая школа» [Електронний ресурс]. – Режим доступу з: <http://www.economicus.ru>
5. Міжнародний центр перспективних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу з: <http://www.icps.kiev.ua>
6. Інститут економіки і прогнозування НАН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу з: <http://www.ief.org.ua>
7. Бібліотека імені В.Вернадського. [Електронний ресурс]. - Режим доступу з: <http://www.nbu.gov.ua>

6. ГРАФІК РОЗПОДІЛУ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ЗА ТЕМАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ І ВИДАМИ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ ЗА ОПП

№ розділу, теми (змістові модулі)	Назва розділу, теми, змістового модуля	Кількість годин за ОПП			Розподіл аудиторних годин		
		всього	у тому числі		лекції	семінари	заліки по модулях
			СРС	ауд.			
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>
ЗАЛІКОВИЙ МОДУЛЬ		120	56	64	32	28	4
1	Тема 1. Економіка як наука.	13	5	8	4	4	-
2	Тема 2. Потреби і ресурси. Ефективність використання ресурсів.	9	5	4	2	2	-
3	Тема 3. Форми організації виробництва. Товарна економіка.	9	5	4	2	2	-
4	Тема 4. Економічна система.	9	5	4	2	2	-
5	Тема 5. Ринкова економіка.	13	5	8	4	4	-
6	Тема 6. Ринкова інфраструктура.	8	4	4	2	2	-
7	Тема 7. Ринковий механізм.	15	5	8	4	4	-
8	Тема 8. Економічна роль держави.	9	5	4	2	2	-
9	Тема 9. Економічні цикли. Зайнятість і безробіття.	6	2	4	2	2	-
10	Тема 10. Фірма як суб'єкт ринкової економіки.	9	5	4	2	2	-
11	Тема 11. Економіка домогосподарства.	9	5	4	2	2	-
12	Тема 12. Національна економіка у світовому господарстві.	11	5	6	4	2	-
	Заліковий модуль	2	-	2	-	-	2
Разом		120	56	64	32	30	4

7. Календарно-тематичний план аудиторних занять

7.1. Календарно-тематичний план лекційних занять

№ заняття	Тема та короткий зміст заняття	Кількість годин
1	2	3
ЗАЛКОВИЙ МОДУЛЬ		32
Тема 1. Економіка як наука		4
1	<p>Багатоваріантність визначень поняття “економічна теорія”. Економічна теорія та політична економія. Економічна теорія як наука про людину. Взаємозв’язок економічної теорії з іншими науками.</p> <p>Методологія економічної науки. Метод спостереження. Експеримент в економічній науці. Метод абстракції. Моделювання як метод економічної теорії. Методи аналізу та синтезу. Індуктивний та дедуктивний аналіз. Помилки (“пастки”) в економічному дослідженні. Економічне сприйняття.</p> <p>Економічна теорія та економічна політика. Позитивна та нормативна функції економічної науки. Цілі економічної політики. Макро- та мікроекономічний рівні дослідження.</p> <p>Етапи, напрямки та школи економічної теорії. Економічна думка античності та Середньовіччя. Меркантилізм. Школа трудової теорії вартості. Фізіократія. Класична школа економічної теорії. Критичний напрям в економічній науці. Марксизм. Неокласичний напрям в економічній теорії. Неолібералізм. Кейнсіанство. Неоконсерватизм. Неолібералізм. Інституційний напрям в економічній науці. Нобелівська премія в галузі економіки.</p> <p>Особливості становлення та розвитку української економічної науки. Проблеми ідентифікації української економічної думки. Економічна наука в Україні у XVIII-XIX ст. (М.Балудянський, І.Вернадський, М.Зібер, С.Подолінський). Економічні ідеї М.Туган-Барановського. Економіко-математичні дослідження Є.Слуцького.</p>	4
Тема 2. Потреби і ресурси. Ефективність використання ресурсів		2

2	<p>Суть та принципи класифікації потреб в економічній науці. Ієрархія потреб за А.Маслоу. Потреби та економічні інтереси.</p> <p>Економічні ресурси та їх класифікація. Земля, праця, капітал і підприємницький хист. Основний та оборотний капітал. Компоненти підприємницького хисту. Альтернативні підходи до класифікації економічних ресурсів. Засоби і предмети праці. Інформація, технологія та організація виробництва, енергія та інфраструктура як економічні ресурси.</p> <p>Ефективність економіки. Повна зайнятість і повний обсяг виробництва. Розподільна та виробнича ефективність. Модель кривої виробничих можливостей (кривої трансформації). Альтернативна вартість. Закон зростання альтернативної вартості.</p> <p>Закон спадної віддачі (доходності) та форми його прояву. Неуніверсальність закону спадної віддачі. Постійна та зростаюча віддача.</p>	2
Тема 3. Форми організації виробництва. Товарна економіка		2
3	<p>Натуральне господарство та його форма: первісне родинне, античних часів, феодальне. Суть та причини виникнення товарного господарства. Форми товарного господарства: просте, підприємницьке та державне.</p> <p>Товар та його властивості. Економічні школи про механізми формування ціни товару. Ціна та її функції. Абсолютні та відносні ціни. Ринкові та адміністративні ціни.</p> <p>Суть та еволюція грошей. Гроші і бартер. Загальний еквівалент. Металеві гроші. Закон Грешама. Сучасні гроші. Функції грошей. Грошова система та її складові. Еволюція та типи грошових систем.</p>	2
Тема 4. Економічна система		2
4	<p>Суспільний лад та його компоненти. Цінності та форми їх прояву. Політичне правління та його види. Національна економіка та економічна система. Вплив цінностей та форм політичного правління на формування економічних систем.</p> <p>Власність в сучасній економіці. Чинники, що визначають специфіку форм власності. “Пучок” прав власності. Приватна та державна власність. Суб’єкти та об’єкти прав власності.</p> <p>Національні моделі змішаних економічних систем. Американська модель організації економіки. Японська модель та її ознаки. Модель “шведського соціалізму”. Командно-адміністративна економічна система. Умови реалізації, переваги та вади командних економік.</p> <p>Перехідні економічні системи. Напрями трансформації перехідних економічних систем. “Шокова терапія” та градуалізм (еволюційний шлях). “Третій (проміжний)” шлях у реформуванні планових економік.</p>	2
Тема 5. Ринкова економіка		4
5	<p>Основні принципи організації ринкової економіки. Приватна власність. Свобода підприємництва та вибору. Особистий інтерес та конкуренція. Схема кругообігу в ринковій економіці.</p> <p>Суть ринку. Національний ринок та його сегменти. Ринок товарів і послуг: суть та види. Ринок праці та ринок природних ресурсів. Фінансові ринки. Ринок грошей та ринок капіталу. Кредитний ринок. Ринок цінних паперів. Ринок науково-технічних розробок. Валютний ринок. Страховий</p>	4

	<p>ринок. Тіньовий ринок.</p> <p>Суть та підходи до класифікації ринкових структур. Досконала конкуренція та її ознаки. Ефективність за умов досконалої конкуренції. Досконала конкуренція як ідеальний тип ринкової структури.</p> <p>Чиста монополія та її ознаки. Причини виникнення та види монополій. Закрита, відкрита та природна монополія. Виробнича та розподільна ефективність за умов чистої монополії.</p> <p>Монополістична конкуренція та її ознаки. Нецінова конкуренція. Виробнича та розподільна ефективність за умов монополістичної конкуренції.</p> <p>Олігополія та її ознаки. Контроль за ціною в умовах олігополії. Виробнича та розподільна ефективність за умов олігополії. Показники рівня ринкової влади. Коефіцієнт концентрації. Індекс Герфіндаля.</p>	
Тема 6. Ринкова інфраструктура		2
6	<p>Суть та функції ринкової інфраструктури. Товарна біржа. Функції товарної біржі. Біржові контракти. Опціони. Ф'ючерси. Фондова біржа. Функції фондової біржі. Фондові індекси. Біржа праці.</p> <p>Фінансові посередники. Банки і банківська система. Небанківські фінансові інститути. Страхові компанії. Трасти (довірчі товариства). Кредитні спілки. Інститути спільного інвестування. Функції фінансових посередників.</p>	2
Тема 7. Ринковий механізм		4
7	<p>Попит та величина попиту. Закон попиту. Крива попиту. Ефекти доходу та заміщення. Нецінові чинники попиту. Індивідуальний та ринковий попит. Ефекти Веблена, Гіффена, слідування більшості та снобізму.</p> <p>Пропозиція та величина пропозиції. Закон пропозиції. Крива пропозиції. Нецінові чинники пропозиції. Індивідуальна та ринкова пропозиція. Неуніверсальність закону пропозиції.</p> <p>Суть ринкової рівноваги. Дефіцит і профіцит на ринку. Механізм відновлення ринкової рівноваги. Існування ринкової рівноваги. Зміна параметрів ринкової рівноваги під впливом змін попиту та пропозиції. Недоліки ринкового механізму. Монополізація економіки. Вигоди та витрати "переливу". "Байдужість" ринку до виробництва громадських благ. Обмежена мобільність ресурсів. Соціальна нерівність. Циклічність розвитку ринкової економіки.</p>	4
Тема 8. Економічна роль держави		2
8	<p>Економічні функції держави. Антимонопольна політика та її інструменти. Злиття компаній та його форми. Картели та трести. Корегування вигід та витрат "переливу". Виробництво громадських благ. Перерозподіл доходів. Стабілізаційна політика. Схема кругообігу за участю держави. Державне регулювання цін. Особливості встановлення мінімальної ціни (зарплати) на ринку праці.</p> <p>Структура державних фінансів. Державні видатки. Державні закупівлі та трансферні платежі. Соціальне страхування. Податки та їх види. Способи нарахування податкових платежів. Пропорційні, прогресивні та регресивні податки. Державний бюджет. Дефіцит державного бюджету. Способи фінансування дефіцитного державного бюджету.</p>	2

Тема 9. Економічні цикли. Зайнятість та безробіття		2
9	<p>Суспільне відтворення, його суть та види. Суть та характерні риси ділового циклу. Причини циклічних коливань. Фази ділового циклу.</p> <p>Суть та чинники економічного зростання. Непропорційність економічного зростання. Вибір між сьогоденними та майбутніми благами і економічне зростання.</p> <p>Зайнятість та ринок праці. Робоча сила. Причини безробіття. Види безробіття. Визначення рівня безробіття. Природний рівень безробіття.</p>	2
Тема 10. Фірма як суб'єкт ринкової економіки		2
10	<p>Суть та види підприємств. Малі та великі підприємства. Переваги та вади малих підприємств. Переваги та вади великих підприємств.</p> <p>Підприємство та фірма. Види фірм. Підприємство та підприємництво.</p> <p>Організаційно-правові форми підприємств. Власна справа, її переваги та вади. Партнерство (товариство) та його ознаки. Особливості організації та функціонування корпорацій (акціонерних компаній). Правові форми підприємств в Україні.</p> <p>Виторг, витрати та прибуток підприємства. Постійні та змінні витрати. Амортизація. Методи нарахування амортизації. Явні та неявні витрати. Економічний та бухгалтерський прибуток.</p>	2
Тема 11. Економіка домогосподарства		2
11	<p>Суть домогосподарства. Функції домогосподарств у традиційній і ринковій економіках. Доходи домогосподарств. Грошові і натуральні доходи. Особисті доходи. Використовувані доходи.</p> <p>Заробітна плата як основна форма доходу домогосподарств. Види заробітної плати. Номінальна і реальна заробітна плата. Мінімальна зарплата. Вартість робочої сили.</p> <p>Бюджет домогосподарства Основні напрями видатків домогосподарств. Споживання домогосподарств. Заощадження та майно домогосподарств. Мотиви заощаджень.</p> <p>Диференціація доходів домогосподарств. Родинний розподіл доходів. Бідність і багатство. Показники диференціації доходів населення. Крива Лоренца. Коефіцієнт Джині. Політика соціального захисту населення.</p>	2
Тема 12. Національна економіка у світовому господарстві		4
12	<p>Національна економіка у міжнародному поділі праці. Основні форми міжнародних економічних відносин. Зовнішня торгівля та її показники. Міграція праці. Міграція капіталу. Прямі та портфельні інвестиції. Валютні відносини. Схема кругообігу для змішаної відкритої економіки.</p> <p>Міжнародні економічні організації та інститути. Світова організація торгівлі. Економічні підрозділи ООН. Міжнародний валютний фонд. Світовий банк. Міжнародна асоціація розвитку. Міжнародна фінансова корпорація. Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій. Європейські економічні інститути. Економічна інтеграція.</p>	4
Разом		32

**7.2. Календарно-тематичний план семінарських занять
та залікового модуля**

№ заняття	Тема та короткий зміст заняття	Кількість год. (С/ЗМ)
1	2	3
ЗАЛІКОВИЙ МОДУЛЬ		30/2
<i>Тема 1. Економіка як наука.</i>		4
1	Семінарське заняття № 1	4
<i>Тема 2. Потреби і ресурси. Ефективність використання ресурсів.</i>		2
2	Семінарське заняття № 2	2
<i>Тема 3. Форми організації виробництва. Товарна економіка.</i>		2
3	Семінарське заняття № 3	2
<i>Тема 4. Економічна система.</i>		2
4	Семінарське заняття № 4	2
<i>Тема 5. Ринкова економіка.</i>		4
5	Семінарське заняття № 5	4
<i>Тема 6. Ринкова інфраструктура.</i>		2
6	Семінарське заняття № 6	2
<i>Тема 7. Ринковий механізм.</i>		4
8	Семінарське заняття № 7	4
<i>Тема 8. Економічна роль держави.</i>		2
9	Семінарське заняття № 8	2
<i>Тема 9. Економічні цикли. Зайнятість і безробіття.</i>		2
10	Семінарське заняття № 9	2
<i>Тема 10. Фірма як суб'єкт ринкової економіки</i>		2
1	2	3

11	Семінарське заняття № 10	2
<i>Тема 11. Економіка домогосподарства</i>		2
12	Семінарське заняття № 11	2
<i>Тема 12. Національна економіка у світовому господарстві.</i>		4
13	Семінарське заняття № 12	2
14	<i>Заліковий модуль</i>	2
Разом семінарських занять (С)		30
Разом заліки по модулях (ЗМ)		2
Разом		32

8. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Предмет політичної економії та її зв'язок з іншими науками.
2. Функції політичної економії. Позитивна і нормативна економіка.
3. Основні етапи та методи дослідження політичної економії.
4. Категорії і закони політичної економії.
5. Виникнення і еволюція економічної науки до кінця ХІХ ст.
6. Основні напрямки, школи та течії економічної науки у ХХ ст..
7. Видатні українські економісти.
8. Суть та класифікація потреб.
9. Економічні інтереси та їх види.
10. Суть та характеристика матеріальних ресурсів.
11. Безмежність потреб, закон зростання потреб.
12. Основні проблеми організації економіки: Що виробляти? Як виробляти? Для кого виробляти?
13. Крива виробничих можливостей.
14. Переміщення кривої виробничих можливостей. Перспективи економічного зростання.
15. Закон спадної віддачі.
16. Суть та характеристика людських ресурсів.
17. Суспільний поділ праці та його типи.
18. Економічна система та її основні складові.
19. Власність як основа економічної системи.
20. Типи економічних систем та їх характеристика.
21. Формаційна класифікація економічних систем.
22. Основні етапи людської цивілізації.
23. Суть і характеристика натурального господарства.
24. Причини виникнення та принципи товарного господарства.
25. Форми товарного господарства.
26. Товар і його властивості. Теорії вартості.
27. Суть та функції грошей.
28. Грошові системи.
29. Еволюція грошей.

30. Сучасні зміни в грошовому обігу.
31. Суть, причини та види інфляції.
32. Методи боротьби з інфляцією.
33. Основні принципи організації ринкової економіки.
34. Попит, закон попиту, крива попиту.
35. Пропозиція, закон пропозиції, крива пропозиції.
36. Ринкова рівновага, дефіцити та надлишки.
37. Види ринків
38. Інфраструктура ринкової економіки.
39. Переваги та недоліки ринкової економіки.
40. Суть конкуренції та її види.
41. Суть, причини існування та види монополій.
42. Основні ринкові структури та їх характеристика: досконала та монополістична конкуренція, монополія, олігополія.
43. Антимонопольна політика.
44. Суть та функції підприємства. Види підприємств за формами власності
45. Великі та малі підприємства, їх переваги та недоліки.
46. Суть, суб'єкти та принципи підприємницької діяльності.
47. Організаційно правові форми бізнесу (підприємницької діяльності) у світі та в Україні.
48. Умови розвитку підприємництва.
49. Суть та системи заробітної плати. Номінальна та реальна заробітна плата.
50. Майнові доходи в ринковій економіці.
51. Особливості розподілу доходів в Україні.
52. Засоби підприємства та їх класифікація: основні і оборотні засоби, засоби обігу.
53. Основні виробничі засоби та їх класифікація. Активні і пасивні виробничі засоби.
54. Фізичне та моральне зношення основних виробничих засобів. Амортизація.
55. Явні та неявні витрати, економічні та бухгалтерські витрати.
56. Валові, постійні, змінні, середні та граничні витрати.
57. Виторг та рентабельність підприємства.
58. Прибуток підприємства, джерела його формування та напрямки використання.
59. Суть та особливості аграрної сфери виробництва. Структура АПК.
60. Власність на землю. Ціна землі.
61. Земельна рента та її види.
62. Форми господарювання у сільському господарстві.
63. Аграрна політика.
64. Економічні школи про роль держави у господарському житті.
65. Економічні функції держави у ринковій економіці.
66. Суть та види економічної політики держави.
67. Специфіка економічних функцій держави у перехідній економіці.
68. Суть, основні риси та види відтворення.
69. Основні показники національного обсягу виробництва.
70. Суть та фактори економічного зростання.

71. Інвестиції та їх види.
72. Суть та характерні риси економічного циклу.
73. Причини та наслідки циклічних коливань.
74. Фази ділового циклу.
75. Суть, причини та рівень безробіття.
76. Види безробіття. Природний рівень безробіття.
77. Суть змішаної економіки та об'єктивні причини її формування.
78. Модель змішаної економіки – вільне підприємництво.
79. Модель змішаної економіки – вільне узгоджене підприємництво.
80. Модель змішаної економіки – розподільчий соціалізм.
81. Основні ознаки та механізм функціонування адміністративно – командної економіки.
82. Основні причини занепаду адміністративно-командної економіки та об'єктивна необхідність переходу до ринку.
83. Світове господарство, його суть та структура.
84. Міжнародний поділ праці і спеціалізація країн.
85. Міжнародна торгівля та міжнародний рух капіталів.
86. Інтеграція України у світову економічну систему.
87. Міжнародні економічні організації.
88. Причини виникнення і суть глобальних проблем.
89. Класифікація глобальних проблем.
90. Міжнародне співробітництво у розв'язанні глобальних проблем

9. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Контроль знань, набутих в процесі вивчення навчальної дисципліни «Основи економічної науки», відбувається у формі усного опитування, письмових контрольних робіт, тестування на платформі Moodle та підсумкового письмового екзамену. Оцінювання усних відповідей та контрольних робіт студента (студентки) відбувається за чотирибальною системою: „незадовільно” (позначається цифрою „2”), „задовільно” („3”), „добре” („4”) та „відмінно” („5”).

Оцінки «відмінно» заслуговує студент (студентка), який (яка) виявив (виявила) всебічні, системні й глибокі знання навчального матеріалу і вміння вільно виконувати передбачені програмою завдання, ознайомлений (ознайомена) з основною і додатковою літературою. Зазвичай, оцінка «відмінно» ставиться студентам, які засвоїли основні поняття та принципи сучасної економічної теорії, вільно оперують економічними категоріями та інтерпретують графічні економічні моделі, усвідомлюють зв'язки між основними економічними явищами та процесами, творчо та коректно використовують їх при розв'язанні задач.

Оцінки «добре» заслуговує студент (студентка), який (яка) виявив (виявила) повне знання навчального матеріалу, успішно виконав (виконала) передбачені програмою завдання, засвоїв (засвоїла) рекомендовану основну літературу. Як правило, оцінка «добре» виставляється студентам, які засвідчили системні знання понять та принципів економічної теорії і здатні до їх самостійного поповнення та оновлення під час подальшої навчальної роботи і професійної діяльності. Одночасно вони допустили певні неточності, пропуски, помилки, які зумовили некоректність окремих результатів та висновків.

Оцінки «задовільно» заслуговує студент, який виявив знання основного

навчального матеріалу в обсязі, потрібному для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією, частково впорався з виконанням передбачених програмою завдань, ознайомлений із частиною рекомендованої основної літератури. Зазвичай, оцінка «задовільно» виставляється студентам, які допустили суттєві помилки в усних відповідях та при виконанні завдань контрольних робіт, мали серйозні труднощі у спробах усунути ці помилки самостійно.

Оцінка «незадовільно» виставляється студентіві, який виявив значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допустив грубі помилки у виконанні передбачених програмою завдань, незнайомий з основною літературою. Як правило, «незадовільна» оцінка виставляється студентам, у яких відсутні знання базових положень сучасної економічної теорії або їх недостатньо для продовження навчання чи початку професійної діяльності.

Невмотивований пропуск практичного заняття тягне за собою виставлення за нього негативної оцінки. Екзамен – письмовий. Екзаменаційний білет складається із 16 тестових завдань (по 2 бали кожне), чотирьох теоретичних питань (по два бали кожне) та двох задач (по 5 балів кожна).

9.1. Оцінювання знань студентів

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою. За кожне практичне заняття студент може отримати до **5** балів. Суму балів за всі практичні заняття ділимо на кількість оцінок і множимо на коефіцієнт **6**. Отримуємо суму балів, до якої додаємо результати модуля, який оцінюється до **10** балів.

Таким чином, за поточну успішність студент може набрати **50** балів. Інші **50** балів він може отримати за екзаменаційну роботу, яка проводиться у письмовій формі.

9.1 Таблиця оцінювання (визначення рейтингу) навчальної діяльності студентів

Поточний та модульний контроль		Залік по модулю	ЕКЗАМЕН	РАЗОМ100 балів
Семінарські, заняття	Індивідуальна робота студента (ІНДЗ)			
30 балів	10 балів	10 балів		
50 балів			50 балів	

9.2 Система нарахування рейтингових балів та критерії оцінювання знань студентів

№ з/п	Види робіт. Критерії оцінювання знань студентів	Бали рейтингу
1	2	3
1. Бали поточної успішності за участь у семінарських заняттях		До 5 балів
<ul style="list-style-type: none"> • розгорнутий, вичерпний виклад змісту питання; • повний перелік необхідних для розкриття змісту питання категорій та законів; • правильне розкриття змісту категорії та законів, механізму їх взаємозв'язку і взаємодії; • здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, підходів та самостійно робити логічні висновки і узагальнення, знання історії створення таких теорій; • уміння користуватись методами наукового аналізу економічних явищ, процесів і характеризувати їх риси та форми виявлення; • використання актуальних фактичних та статистичних даних, матеріалів останніх подій в економічній сфері в країні та за її межами; • знання необхідних законів і нормативних матеріалів України під час розкриття питань; 		5 балів
<ul style="list-style-type: none"> • порівняно з відповіддю на найвищий бал не зроблено розкриття хоча б одного з пунктів, указаних вище (якщо він потрібний для вичерпного розкриття питання); • при розкритті змісту питання в цілому правильно за зазначеними вимогами все ж таки студентом допущені помилки під час використання цифрового матеріалу, посилання на конкретні історичні періоди та факти, неточності у формулюванні термінів і категорій, проте з допомогою викладача він швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді 		4 бали
<ul style="list-style-type: none"> • порівняно з відповіддю на найвищий бал не зроблено розкриття трьох з пунктів, указаних вище (якщо вони потрібні для вичерпного розкриття питання); • одночасно мають місце усі типи недоліків, які характеризують критерії оцінки "добре"; • відповідь малообґрунтована, неповна; • студент не знайомий з законодавчими матеріалами, матеріалами періодичної преси з фінансових та загальноекономічних питань; • у відповіді відсутні належні докази і аргументи, зроблені висновки не відповідають загальноприйнятим, хибні; • студент лише з допомогою викладача може зрозуміти та виправити свої помилки 		3 бали
<ul style="list-style-type: none"> • не розкрито жодного з пунктів, указаних вище; • характер відповіді дає підставу стверджувати, що студент неправильно зрозумів суть питання чи не знає правильної відповіді; • допущені грубі помилки і студент не може їх виправити • студент не готовий до заняття. 		0-2 бали
2. Самостійна робота студентів (СРС)		До 5 балів

<ul style="list-style-type: none"> • розгорнутий, вичерпний виклад змісту питань; • опрацювання необхідних законів і нормативних матеріалів України під час розкриття питань; • повний перелік необхідних для розкриття змісту питань категорій та законів; • використання актуальних фактичних та статистичних даних, матеріалів періодичної преси щодо останніх подій в економічній сфері в країні та за її межами; • посилання на опрацьовані джерела при висвітленні питань семінарського заняття; 	5-4 бали
• самостійна робота виконана, але не в повному обсязі	3 бали
• самостійна робота не виконана	0-2 бали
4. Індивідуальна науково-дослідна робота	До 10 балів
<ul style="list-style-type: none"> • Відмінно – студент в повному обсязі виконав ІР, вільно самостійно та аргументовано її викладає під час усних виступів, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. В роботі використані сучасні методи аналізу. План роботи поданий і затверджений в терміни, які узгоджені на кафедрі. Захистив ІНДЗ по темі, яка має науково-дослідний характер і передбачає безпосередню участь студента у виконанні наукових досліджень та інших творчих завдань. 	9-10
<ul style="list-style-type: none"> • Добре – студент достатньо повно володіє матеріалом ІНДЗ, обґрунтовано його викладає під час усних виступів, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Виконав ІНДЗ згідно вибраної теми. 	7-8
<ul style="list-style-type: none"> • Задовільно – студент в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Невчасно подав тему ІНДЗ до захисту. 	4-6
<ul style="list-style-type: none"> • Незадовільно – студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. ІНДЗ виконана не по вибраній темі. 	2-3
<ul style="list-style-type: none"> • Незадовільно – студент частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. ІНДЗ по вибраній темі не виконано. 	0-1
5. Заохочувальні бали	
5.1. Доповідь на науковій конференції з тематики дисципліни за рівнями:	
▪ міжвузівська	0-15
▪ у вузі	0-10

5.2. Участь у студентських олімпіадах:	
▪ переможець	0-10
▪ призер	0-7
▪ учасник	0-5
5.3. Наукова стаття з тематики дисципліни	
▪ у виданнях факультету	0-5
▪ в інших наукових виданнях	0-10
▪ у міжнародних виданнях	0-15
5. Заліки по модулях (передбачено 1 модуль - 10 балів)	До 10 балів
Встановлено 3 рівні складності завдань. Варіант містить 33 завдань . 1. Перший рівень (завдання 1-30) – завдання із вибором відповіді – тестові завдання. Завдання з вибором відповіді вважається виконаним правильно, якщо в картці тестування записана правильна відповідь. <i>За кожне правильно виконане тестове завдання виставляється 0,1 бала.</i>	3
2. Другий рівень (завдання 31-32) – розрахункове завдання. Залежно від ступеня розв'язку завдання, студенту виставляється від 0 до 3 балів.	3
3. Третій рівень (завдання 33) – завдання з розгорнутою відповіддю (повне обґрунтування відповіді). В цих завданнях треба зробити послідовні, логічні пояснення, необхідні посилання, вказати факти, з яких випливає те чи інше твердження. Якщо потрібно, то слід проілюструвати думки схемами, графіками. <i>Залежно від рівня обґрунтованості та</i>	4

<i>вичерпності викладу змісту питання, студенту виставляється від 0 до 5 балів.</i>	
6. Екзамен	До 50 балів
Семестровий іспит як форма підсумкового контролю є обов'язковим для всіх студентів. Екзаменаційний білет містить 27 завдань, завдання 3-х рівнів складності. 1. Перший рівень (завдання 1-25) – завдання із вибором відповіді – це теоретичні питання, що мають по чотири варіанти відповідей, з яких одна є правильною. За кожне правильно виконане завдання студент одержує 1 бал (максимально $25 \times 1 = 25$ балів).	25 балів
2. Другий рівень (завдання 26) – завдання з короткою відповіддю вважається виконаним правильно, якщо студент дав вірні визначення, посилання, тлумачення, короткі коментарі.. За правильно виконане завдання студенту виставляється 10 балів .	10 балів
Третій рівень (завдання 27) – у цьому завданні потрібно зробити послідовні, логічні пояснення, необхідні посилання, вказати факти, з яких випливає те чи інше твердження. Якщо потрібно, то слід проілюструвати думки схемами, графіками, таблицями. За правильно виконане завдання студенту виставляється 15 балів	15 балів

9.3 Шкала оцінювання успішності студентів за результатами підсумкового контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	
		Екзамен	
A	90 – 100	5	відмінно
B	81 – 89	4	дуже добре
C	71 – 80		добре
D	61 – 70	3	задовільно
E	51 – 60		достатньо
FX	21 – 50	2	незадовільно
F	0 – 20	2	незадовільно (без права перездачі)

Шкала підсумкового контролю використовується для виставлення екзаменаційних оцінок

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Викладання дисципліни «Основи економічної науки» супроводжує наступне методичне забезпечення:

1. державні стандарти освіти;
2. навчальні та робочі навчальні плани;
3. навчальна програма;
4. робоча програма;
5. плани семінарських/ практичних занять та методичні матеріали з їх проведення;
6. методичні матеріали до виконання самостійної та індивідуальної роботи (ІНДЗ);
7. індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ);
8. завдання для проведення модульного контролю (текстові та електронні варіанти);
9. завдання для підсумкового контролю (екзаменаційні білети);
10. опорні конспекти лекцій у друкованому та електронному вигляді
11. підручники і навчальні посібники у друкованому та електронному вигляді

Крім цього використовуються навчальні технології для активізації процесу навчання з одного боку у вигляді проблемних лекцій, спрямованих на розвиток логічного мислення студентів. З іншого боку семінари-дискусії, що передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу теми дискусії, а також розвивають мислення і формують переконання. Також використовуються практично-семінарські заняття, що дають можливість застосувати теоретичні знання під час практичного розв'язування задач з макроекономічного аналізу.

11. МЕТОДИКИ АКТИВІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

Проблемні лекції направлені на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами. Студентам під час лекцій роздається друкований матеріал, виділяються головні висновки з питань, що розглядаються. При читанні лекцій студентам даються питання для самостійного обмірковування. Студенти здійснюють коментарі самостійно або за участю викладача.

Робота в малих групах дає змогу структурувати семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду спілкування.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання,

виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Мозкові атаки – метод розв’язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Кейс-метод – розгляд, аналіз конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються; для представлення певних; досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань тощо.

Банки візуального супроводження сприяють активізації творчого сприйняття змісту дисципліни за допомогою наочності:

- Законодавчі матеріали та коментарі до них
- Навчально-методичні матеріали з вивчення навчальної дисципліни
- Інтерактивні посібники, підручники
- Періодичні видання:
- Альбом схем з навчальної дисципліни

Рекламні матеріали з практики роботи фінансових, податкових, страхових органів України тощо.

Використання навчальних технологій для активізації процесу навчання з дисципліни

Тема 1. Економіка як наука	
1	2
Проблемні лекції	<p style="text-align: center;"><u>Проблемні питання:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зародження та еволюція економічної науки. 2. Історичні та сучасні економічні напрямки, школи і течії. 3. Розвиток української економічної думки
Робота в малих групах на семінарських заняттях	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Визначення ролі політичної економії у формуванні економічної політики держави
Семінари-дискусії Мозкові атаки Кейс-метод Презентації	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проблемне повідомлення та дискусія з питань: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Історичні аспекти розвитку економічної науки; ▪ Сучасний напрямок розвитку економічної науки; ▪ Видатні вчені-економісти України із світовим ім'ям. 2. Презентація ІНДЗ
Тема 2. Потреби і ресурси. Ефективність використання ресурсів	
Проблемні лекції	<p style="text-align: center;"><u>Проблемні питання:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Технологічний вибір в суспільстві та перспективи економічного зростання.
Робота в малих групах на семінарських заняттях	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Пояснити відмінність між робочою силою і працею людини. ▪ Розкрити суть закону зростання потреб і вказати на його взаємозв'язок з виробництвом. ▪
Семінари-дискусії Мозкові атаки Кейс-метод Презентації	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проблемне повідомлення та дискусія з питань: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Структура економічних інтересів, економічні суперечності, їх суть та характер. ▪ Суперечності як джерело розвитку. ▪ Продуктивні сили та виробничі відносини. Презентація ІНДЗ

Тема 3. Форми організації виробництва. Товарна економіка	
Проблемні лекції	<u>Проблемні питання:</u> 1. Історична еволюція товарного виробництва та її особливості у сучасних умовах. 2. Еволюція грошових систем.
Робота в малих групах на семінарських заняттях	1. Роль грошей в розвитку економічної системи? 2. Сучасні зміни в грошовому обігу.
Семінари-дискусії Мозкові атаки Кейс-метод Презентації	1. Проблемне повідомлення та дискусія з питань: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Двоїстий характер праці втілений в товарі. ▪ Умови збереження купівельної сили грошей ▪ Основні теорії вартості. Презентація ІНДЗ
Тема 4. Економічна система	
Проблемні лекції	<u>Проблемні питання:</u> 1. Основні етапи розвитку людської цивілізації. 2. Діалектика економічних систем.
Робота в малих групах на семінарських заняттях	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Охарактеризувати переваги і недоліки механізму саморегулювання ринкової економіки. ▪ Економічна система і власність та їх розуміння в різних економічних школах.
Семінари-дискусії Мозкові атаки Кейс-метод Презентації	1. Проблемне повідомлення та дискусія з питань: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Охарактеризувати місце людини в економічній системі. ▪ Які неформальні чинники впливають на формування економічної системи ▪ Суть змішаної економіки та об'єктивні причини її формування. Презентація ІНДЗ
Тема 5. Ринкова економіка	
Проблемні лекції	<u>Проблемні питання:</u> 1. Чотири моделі ринку: чиста (досконала) конкуренція, монополістична конкуренція, олігополія та чиста монополія)
Робота в малих групах на семінарських заняттях	1. Необхідність антимонопольного законодавства та його історичний розвиток. 2. Особливості ціноутворення в різних економічних системах.
Семінари-дискусії Мозкові атаки Кейс-метод Презентації	1. Проблемне повідомлення та дискусія з питань: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ефективність ринкового механізму ▪ Вплив монополій на ефективність функціонування ринкового механізму ▪ Сучасні види конкурентної боротьби Презентація ІНДЗ
Тема 6. Ринкова інфраструктура	
Проблемні лекції	<u>Проблемні питання:</u> 1. Види ринків за територіальною ознакою. 2. Стан та перспективи розвитку ринкової інфраструктури в Україні

Робота в малих групах на семінарських заняттях	<p>1. Охарактеризувати основні елементи ринку праці. Чим ринок праці відрізняється від інших ринків?</p> <p>2. Розкрити значення ринкової інфраструктури для безперебійного функціонування ринку.</p> <p>3. Характеристика цінних паперів</p>
Семінари-дискусії Мозкові атаки Кейс-метод Презентації	<p>1. Проблемне повідомлення та дискусія з питань:</p> <p>1. Роль держави у структурі послуг, що їх забезпечують галузі інфраструктури?</p> <p>2. Для чого запроваджується біржова торгівля? Чи змінюється значення біржової торгівлі з перебігом часу?</p> <p>Презентація ІНДЗ</p>
Тема 7. Ринковий механізм	
Проблемні лекції	<p style="text-align: center;"><u>Проблемні питання:</u></p> <p>1. Державний сектор економіки.</p>
Робота в малих групах на семінарських заняттях	<p>1. Сучасні умови розвитку підприємництва в Україні.</p> <p>2. Особливості розвитку малого бізнесу в Україні.</p>
	<p>1. Проблемне повідомлення та дискусія з питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Основні організаційно-правові форми підприємницької діяльності? В чому переваги і недоліки кожної з них? ▪ Які переваги та недоліки (обмеження) властиві великому підприємству? ▪ Найбільш успішні форми підприємницької діяльності у світі. <p>Презентація ІНДЗ</p>
Тема 8. Економічна роль держави	
Проблемні лекції	<p style="text-align: center;"><u>Проблемні питання:</u></p> <p>1. Фіскальна політика держави її види та інструменти.</p> <p>2. Грошово-кредитна політика центрального банку та її інструменти.</p>
Робота в малих групах на семінарських заняттях	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Яку роль в економічному і соціальному житті відіграють податки? ▪ Охарактеризувати зв'язок між бюджетним дефіцитом і державним боргом і
Семінари-дискусії Мозкові атаки Кейс-метод Презентації	<p>1. Проблемне повідомлення та дискусія з питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Проблеми співвідношення ролі уряду і ринку в Україні. ▪ Дефіцит держбюджету та шляхи його подолання. ▪ Специфіка економічних функцій держави у перехідній економіці. <p>Презентація ІНДЗ</p>
Тема 9. Економічні цикли. Зайнятість і безробіття	
Проблемні лекції	<p style="text-align: center;"><u>Проблемні питання:</u></p> <p>1. Теорії економічних циклів.</p> <p>2. Зайнятість та ринок праці.</p>
Робота в малих групах на семінарських заняттях	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Охарактеризуйте основні передумови економічної кризи ▪ Назвіть основні важелі державного антициклічного регулювання економіки.

Семінари-дискусії Мозкові атаки Кейс-метод Презентації	1. Проблемне повідомлення та дискусія з питань: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Різновиди інфляції та її економічні наслідки ▪ Причини та наслідки безробіття в Україні. Презентація ІНДЗ
Тема 10. Фірма як суб'єкт ринкової економіки	
Проблемні лекції	<u>Проблемні питання:</u> 1. Державний сектор економіки.
Робота в малих групах на семінарських заняттях	3. Сучасні умови розвитку підприємництва в Україні. 4. Особливості розвитку малого бізнесу в Україні.
Семінари-дискусії Мозкові атаки Кейс-метод Презентації	1. Проблемне повідомлення та дискусія з питань: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Основні організаційно-правові форми підприємницької діяльності? В чому переваги і недоліки кожної з них? ▪ Які переваги та недоліки (обмеження) властиві великому підприємству? ▪ Найбільш успішні форми підприємницької діяльності у світі. Презентація ІНДЗ
Тема 11. Економіка домогосподарства	
Проблемні лекції	<u>Проблемні питання:</u> 1. Теорія капіталу і проценту 2. Земельна рента та орендна плата. 3. Особливості розподілу доходів в ринковій економіці.
Робота в малих групах на семінарських заняттях	1. Що (які чинники та критерії) визначає мінімальний розмір заробітної плати? 2. Охарактеризуйте види доходів і відмінності між ними.
Семінари-дискусії Мозкові атаки Кейс-метод Презентації	1. Проблемне повідомлення та дискусія під час презентації ІНДЗ: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Чому існує нерівність у розподілі доходів? ▪ Роль процентної ставки.
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Значення трансферних платежів. Презентація ІНДЗ
Тема 12. Національна економіка у світовому господарстві.	
Проблемні лекції	<u>Проблемні питання:</u> 1. Торговельний та платіжний баланси країни. 2. Міжнародні економічні організації.
Робота в малих групах на семінарських заняттях	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Особливості розвитку міжнародної економіки на сучасному етапі? ▪ Охарактеризуйте які галузі і сфери економіки України мають порівняльні і конкурентні переваги у міжнародній торгівлі?
Семінари-дискусії Мозкові атаки Кейс-метод Презентації	1. Проблемне повідомлення та дискусія з питань: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Передумови виникнення світового господарства. ▪ Характеристика процесу глобалізації, його позитиви та негативи. ▪ Який взаємозв'язок економічної політики держави та глобалізації економіки? Презентація ІНДЗ

12.

РЕСУРСИ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Ресурси мережі Інтернет	Ресурси мережі Факультету з навчальної дисципліни
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Сервер Верховної Ради України: http://www.rada.gov.ua/ ▪ Міністерство фінансів України http://www.minfin.gov.ua/ ▪ Державна фіскальна служба України http://www.sta.gov.ua/ ▪ Державна митна служба України http://www.customs.gov.ua/ ▪ Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку http://www.ssmc.gov.ua/ ▪ Рахункова палата України http://www.ac-rada.gov.ua/ ▪ Нормативні акти України: www.nau.kiev.ua/ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Програма навчальної дисципліни ▪ Робоча програма навчальної дисципліни ▪ Інтегрований навчально-атестаційний комплекс (підручник) ▪ Методичні рекомендації з вивчення тем ▪ Плани семінарських занять та методичні рекомендації до їх проведення ▪ Методичні рекомендації з виконання самостійної роботи студента (СРС) ▪ Методичні рекомендації до виконання індивідуальної роботи студента ▪ Засоби діагностики знань студентів з навчальної дисципліни ▪ Презентації до лекційних тем

13. ЗМІНИ І ДОПОВНЕННЯ ДО РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ

№ п/п	Зміни і доповнення в робочій програмі (розділ, тема, зміст зміни і доповнення)	Навчальний рік	Підпис зав. кафедри